

Byt či nebýt: Dokument o druhé šanci míří do českých kin

22.10.2025 - | Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Jedno město, čtyři sociální byty, pět životních osudů - to je dokumentární film Byt či nebýt, který od 3. listopadu vstupuje do českých kin. Vznikl jako první celovečerní film studentů a studentek Fakulty multimediálních komunikací (FMK) Univerzity Tomáše Bati (UTB) ve Zlíně, který míří do kinodistribuce. Časosběrný snímek sleduje pětici lidí bez domova, kteří se díky projektu Housing First v Otrokovicích pokoušejí začít znovu - získat vlastní byt, práci i pocit jistoty.

Projekt Housing First („bydlení především“) staví na jednoduché, ale převratné myšlence: nejdříve domov, potom řešení dalších problémů. Město poskytne lidem bez domova standardní byt, nikoli azylové ubytování. Spolu se sociálními pracovníky pak postupně pracují na návratu do běžného života - učí se hospodařit, hledají práci, splácejí dluhy a obnovují rodinné vazby. Model, který úspěšně funguje v řadě evropských zemí, jako druhé v České republice vyzkoušely i Otrokovice u Zlína.

Režisér Jaroslav Beran a kameraman Adam Černich sledovali pět protagonistů tohoto projektu po dobu tří let. Záznam jejich snahy, pádů i drobných vítězství přetavili do silného, empatického a vizuálně působivého dokumentu, který zachycuje nejen jejich osobní proměnu, ale i to, jak křehká může být hranice mezi domovem a ulicí.

„Cílem našeho dokumentu je ukázat, že i těmto lidem se dostává možnosti druhé šance a reflektovat jejich individuální postoj k ní. K životním strastem aktérů jsme přistupovali s empatií, jíž chceme vyvolat větší zájem o pochopení situace lidí, k nimž jako společnost často přistupujeme s předsudečným opovržením,“ říká režisér Jaroslav Beran.

Společně se štábem sledoval protagonisty a protagonistky filmu po dobu tří let. Projekt byl součástí prestižního mezinárodního workshopu dok.incubator, díky němuž se na jeho postprodukci podíleli špičkoví odborníci a odbornice z oblasti filmové dramaturgie, střihu, produkce, marketingu a distribuce. Na střihu filmu se jako mentor podílel Michael Nollet, londýnský střihač oceněný cenou Emmy, který v rámci workshopu poskytl odborné vedení nad materiály z dokumentárního natáčení.

Svou mezinárodní premiéru měl film na Astra Film Festivalu v Rumunsku. Následně byl uveden na Mezinárodním festivalu dokumentárních filmů Ji.hlava a na festivalu Jeden svět (Slovensko).

„Je pro nás důležité, že naše dílo s příznačným názvem Byt či nebýt může nejen v Česku, ale i v zahraničí akcentovat důležité poselství o bydlení jako elementární součásti lidské existence,“ dodává producent František eF. Horvát.

Film bude k vidění ve vybraných kinech po celé České republice od 3. listopadu 2025. Jednotlivé projekce postupně přibývají, proto tvůrci doporučují sledovat aktuální přehled na sociálních sítích projektu.

Časosběrný dokumentární film Byt či nebýt vznikl pod záštitou ateliéru Audiovizuální tvorba FMK UTB ve Zlíně. Nemohl by vzniknout bez koprodukční podpory Nadačního fondu FILMTALENT Zlín a společností IS Produkce, zeroin a Produkce Beran. Klíčová pro vznik filmu byla také účast na mezinárodním workshopu dok.incubator a podpora Interní grantové agentury Univerzity Tomáše

Bati ve Zlíně.

Byt či nebýt? / Return to life

režie: Jaroslav Beran

producent: František eF. Horvát

dramaturgie: Jan Gogola ml.

kamera: Adam Černich

střih: Daniel Trögler

zvuk: Tomáš Kocourek, David Pirochta

produkce: Nicole Cote, Markéta Plšková, Sandra Klimešová

Jaroslav Beran

Vystudoval bakalářské a následně magisterské studium oboru Teorie a praxe audiovizuální tvorby (specializace scenáristika a režie) na ateliéru Audiovizuální tvorba Fakulty multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Absolvoval snímek Trofej (2021). Dokumentární film Byt či nebýt? (2024) natáčel od svého magisterského studia. Příběhy protagonistů a protagonistek ho natolik zaujaly, že se po dohodě s ateliérem Audiovizuální tvorba rozhodl vytvořit celovečerní časosběrný dokument, na jehož vzniku tak dále pracoval už jako absolvent školy.

František eF. Horvát

Vystudoval bakalářské a následně magisterské studium oboru Teorie a praxe audiovizuální tvorby (specializace produkce) na ateliéru Audiovizuální tvorba Fakulty multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, kde aktuálně pokračuje v doktorském studiu. Během studia opakovaně vedl produkci zlínského Festivalu krátkých filmů REC FEST a produkoval živé vysílání při Zlín Film Festivalu (ZlínFest TV). V letech 2021–2022 byl na zlínském ateliéru Audiovizuální tvorba FMK UTB vedoucím výroby a podílel se na realizaci desítek studentských filmů. V roli výkonného producenta stojí za krátkým filmem Ostrov svobody (2022), který získal Cenu české filmové kritiky. V roce 2021 založil produkční společnost zeroin, kde se vedle komerční tvorby soustředí na podporu rozvoje mladých talentů.

<https://www.utb.cz/aktuality-akce/byt-ci-nebyt-dokument-o-druhe-sanci-miri-do-ceskych-kin>